957173_PI

Muuttuva Eurooppa

Euroopan unionin (EU) tarina

Seuraa aikajanaa ylhäältä vasemmalta alas oikealle.

Keltaiset laatikot kuvaavat EU-tapahtumia ja

siniset yleisempiä tapahtumia Euroopassa.

Lisätietoja EU:sta saat "Europa"-sivustolta osoitteesta **europa.eu**

Voit soittaa myös "EUROPE *DIRECT*"-puhelimeen, joka vastaa EU-aiheisiin kysymyksiisi numerossa 00 800 6 7 8 9 10 11, tai lähettää sähköpostia Internet-osoitteen **europedirect.europa.eu** kautta.

1950

Euroopan unioni saa alkunsa toisen maailmansodan jälkeen, kun eurooppalaiset päättävät estää tuhoisan sodan toistumisen. Pian sodan jälkeen Eurooppa jakautuu itä- ja länsiblokkiin, ja alkaa 40 vuoden kylmä sota. Länsi-Euroopan valtiot perustavat Euroopan neuvoston vuonna 1949. Ensimmäinen askel on otettu, mutta kuusi maata tahtoo viedä yhteistyön pidemmälle.

9. toukokuuta 1950 – Ranskan ulkoministeri Robert Schuman esittelee suunnitelmansa yhteistyön syventämiseksi. Myöhemmin toukokuun 9. päivää aletaan viettää Eurooppa-päivänä.

1951

Pommitettu eurooppalaiskaupunki – toisen maailmansodan perintö

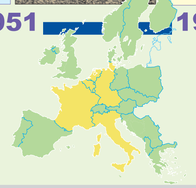

1952

18. huhtikuuta 1951

Schumanin suunnitelman mukaisesti kuusi maata laatii sopimuksen raskaan teollisuuden – hiilen ja teräksen tuotannon – yhdistämisestä yhteiseen hallintoon. Siten mikään maa ei enää kykenisi yksin tekemään sota-aseita tai kääntymään toista vastaan. Nämä kuusi maata ovat Alankomaat, Belgia, Italia, Luxemburg, Ranska ja Saksa.

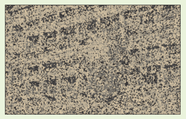

Le Corbusier rakennuksensa edessä.

1953

Sveitsiläinen arkkitehti Le Corbusier aloittaa uuden suuntauksen vuonna 1952, kun *Unite d'habitation* -kokonaisuus avataan Marseilles'ssa Ranskassa. Karun betonikompleksin ulkonäkö tuo tyylisuunnalle lempinimen "uusbrutalismi".

1954

Hiili- ja terästuotannon yhteistyö yhittää rajat.

1955

Unkarilaiset kaatavat Stalinin patsaan pääkaupungissaan Budapestissä vuoden 1956 kansannousun aikana.

Unkarissa kansa nousee vastustamaan Neuvostoliiton tukemaa hallintoa vuonna 1956. Marraskuussa Neuvostoliiton tankit vyöryvät Budapestin kaduille tukahduttamaan kapinan.

1956

Neuvostoliitto voittaa USA:n "kilpajuoksussa avaruuteen" laukaisemalla ensimmäisen avaruussatelliitin Sputnik 1:n vuonna 1957. Sputnik 1 kiertää maapalloa 800 kilometrin korkeudessa. Vuonna 1961 Neuvostoliitto kiriä jälleen lähettämällä avaruuteen ensimmäisen kosmonautin Juri Gagarinin, jonka avaruusalus on halkaisijaltaan vain 2,6 metriä.

Sputnik 1 avaruudessa; kosmonautti Juri Gagarin

1957

25. maaliskuuta 1957

Hiili- ja teräsyhteisön menestyksen johdosta kuuden maan yhteistyötä laajennetaan muillekin talouden aloille. Maat allekirjoittavat Rooman sopimuksen, jolla perustetaan Euroopan talousyhteisö ETY (EEC) eli yhteismarkkinat. Tarkoituksena on mahdollistaa ihmisten, tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuminen rajojen yli.

1958

Kuuden maan hallituksen edustajat allekirjoittavat Rooman sopimuksen.

1959

1950-luvulla useimmat lapset saavat vain pientä taskurahaa. Heillä on samanlaiset vaatteet kuin vanhemmillaan, mutta heidän musiikkimakunsa muuttuu rockin ensi tahtien myötä.

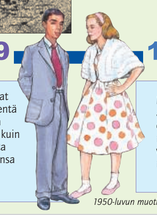

1950-luvun muotia

1960

Myöhemmin tulevat farkut, aluksi vain pojille. Tytöillä on edelleen hameet ja nilkkasukat. Yksi vuosikymmenen suosituimmista ilmiöistä on hulavanne.

1961

1962

Elokuussa 1961 Itä-Saksan kommunistiviranomaiset rakennuttavat muurin Berliinin halki estäkseen itäosan asukkaita pakenemasta länsipuolen vapaampaan elämään. Jotkut pääsevät kuitenkin pakoon, toiset joutuvat vartijoiden ampumiksi pakoa yrittäessään.

Brandenburgin portti, kylmän sodan symbolinen maamerkki, Berliinin muurin länsipuolelta nähtynä

1963

"Beatlemania" pyyhkäisee läpi maailman vuonna 1963. The Beatles, popmusiikin ensimmäinen superyhtye, kokoaa esiintymisiinsä valtavat teini-ikäisten joukot. Beatles käynnistää kulttuurivallankumouksen, joka syventää sukupolvien välistä kuilua.

1964

The Beatles: rummuissa Ringo Starr ja vasemmalta oikealle Paul McCartney, George Harrison ja John Lennon

1965

1960-luvulla Euroopan maatalous koneistuu.

1966

1960-luvun muotia

1967

1960-luvulla nuoriso vahvistaa identiteettiään. Heidän ajatuksensa ovat usein erilaisia kuin aikuisten, ja varsinainen nuorisokulttuuri syntyy. Musiikkiteollisuus kukoistaa tukenaan TV, transistoriradiot ja LP-levyt. Syntyy nuorten oma pukeutumiskulttuuri: tytöillä on minihameet ja korkeavartiset saappaat, pojilla pitkät hiukset ja teräväkärkiset kengät. Tällä vuosikymmenellä EU-maissa elätään kasvun ja hyvinvoinnin aikaa – kultaista 60-lukua.

1968

Mielenosoittajia Pariisissa

Opiskelijoiden ja työläisten mellakka Ranskassa vuoden 1968 toukokuussa ravistelee koko valtiota. Pienempiä opiskelijamielenosoituksia on muissakin EU-maissa. Ne heijastavat ihmisten turhautumista etäisiä ja välinpitämättömiä hallituksia kohtaan sekä Vietnamin sodan ja ydinvarustelukisan vastustusta.

1969

Neuvostotankit vyöryvät Prahaan elokuussa 1968 tukahduttamaan Prahan kevään lyhyeksi jääneen demokratian kauden Tšekkoslovakiassa. Tšekit ja slovakit ovat voimattomia yli 600 000 miehittäjän edessä. Yksi opiskelijoista, Jan Palach, protestoi sytyttämällä itsensä tuleen.

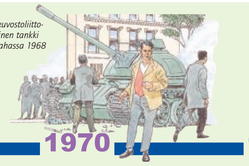

Neuvostoliittolainen tankki Prahassa 1968

1970

1971

24. huhtikuuta 1972

EU on alkanut suunnitella yhteistä rahaa jo vuonna 1970. Rahatalouden vakauden takaamiseksi EU-jäsenet päättävät sallia valuuttoilleen vain vähäisen keskinäisen vaihtelun. Tämä vuonna 1972 kehitetty vaihtokurssimekanismi (ERM) on ensimmäinen askel kohti euron käyttöönottoa 30 vuotta myöhemmin.

1972

Amerikkalaiset lujittavat johtoasemaansa kilpajuoksussa avaruuteen, kun ensimmäinen ihminen laskeutuu kuuhun vuonna 1969.

1. heinäkuuta 1968

Mainitut kuusi perustajavaltiota poistavat tuontitullit ja sallivat näin ensimmäistä kertaa vapaan kaupankäynnin maasta toiseen. Myös muista maista tuotavien tuotteiden tullit ovat nyt samat kaikissa maissa. Maailman suurin kauppayhteenliittymä on syntynyt. Kaupankäynti sekä näiden kuuden valtion kesken että EU:n ja muun maailman välillä vilkastuu nopeasti.

1973

1. tammikuuta 1973

EU:ssa on nyt yhdeksän jäsenvaltiota, kun Tanska, Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta liittyvät siihen.

1974

10. joulukuuta 1974

EU-maat perustavat aluekehitysrahaston osoituksena yhteisvastuusta. Sen tarkoituksena on siirtää rahaa rikkailta alueilta köyhille teiden ja yhteyksien parantamiseen, investointien houkuttelemiseen ja työpaikkojen luomiseen. Myöhempinä vuosina tällainen toiminta muodostaa yhden kolmasosan kaikista EU:n kuluista.

1975

EU auttaa työpaikkojen luomisessa köyhille alueille.

1976

Saastumisen torjunta vahvistuu 1970-luvulla. EU säätää lakeja ympäristön suojelemiseksi ja ottaa käyttöön "saastuttaja maksaa" -periaatteen. Painostusryhmiä, muun muassa Greenpeace, perustetaan.

1977

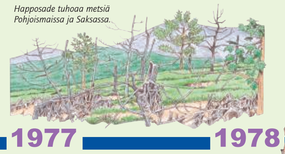

Happosade tuhoaa metsiä Pohjoismaissa ja Saksassa.

1978

Italian entisen pääministerin Aldo Moron murha vuonna 1978 on yksi monista terrorriteoista, joita ääriryhmät tekevät 1970-luvulla. Terroristien uhrien joukossa on johtavia lakimiehiä, liikemiehiä ja poliitikkoja sekä 11 Israelin urheilijaa, jotka murhataan Münchenin olympialaisissa vuonna 1972.

1979

1970-luvun muotia

Nuorisomuoti on villeimmillään 1970-luvun alkupuolella. Poptähdillä, joiden yleisö on yhä nuorempaa, on suuri vaikutus. Jotkut nuoret naiset vaihtavat minihameensa vieläkin lyhyempiin mikrosortseihin, mutta useimmat teinit käyttävät alaspäin leveneviä housuja. Kengissä on paksut pohjat. Äärisuuntausta edustavat punkkarit, joilla on oransseja irokeesikampauksia ja kymmenittäin lävistyksiä.

1980

7.–10. heinäkuuta 1979

EU:n kansalaiset äänestävät ensimmäistä kertaa suoraan Euroopan parlamentin jäsenet. Aiemmin kansalliset parlamentit ovat valinneet edustajansa. Jäsenet istuvat yleiseurooppalaisissa poliittisissa ryhmissä (sosialistit, liberaalit, vihreät jne.) kansallisten ryhmittymien sijaan. Parlamentin vaikutus kasvaa jatkuvasti.

Euroopan parlamentin istunto

1981

Kesällä 1980 puolalaisessa Gdanskin kaupungissa telakkatyöntekijät nousevat Lech Walesan johdolla lakkoon oikeuksiensa puolesta. Uusia lakkoja puhkeaa ympäri maata. Lokakuussa hallitus taipuu, ja perustetaan itsenäinen ammattiliitto Solidarność. Hallitus saa kuitenkin vähitellen valta-asemansa takaisin ja julistaa poikkeustilan joulukuussa 1981. Puolan lyhyt kansanvallan aika on päättynyt. Sen siemenet ovat kuitenkin jääneet kasvamaan.

Puolalaisen ammattiliiton nimi tunnetaan kaikkialla.

1982

1983

1. tammikuuta 1981

EU:n jäseniä on nyt kymmenen, kun Kreikka liittyy unioniin. Valtio on liittymiskelpoinen, koska sen sotilasjuntta on kaadettu ja demokratia palautettu vuonna 1974.

Rubik kehittää kuuluisan kuutionsa.

1984

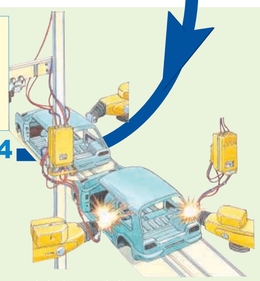

Robotit tulevat autotehtaiden tuotantolinjoille 1980-luvulla.

1985

1. tammikuuta 1986

Espanja ja Portugali liittyvät EU:hun, jonka jäsenmäärä on nyt 12.

1986

17. helmikuuta 1986

Vaikka tullimuodollisuuksista on luovuttu vuonna 1968, kaupankäynti EU:n rajojen yli ei ole vielä vapaata. Suurimpana esteenä ovat kansallisten säädösten erot. Vuonna 1986 laadittu Euroopan yhtenäisasiakirja ottaa käyttöön laajan kuusivuotisohjelman tilanteen selvittämiseksi. Asiakirja antaa Euroopan parlamentille lisää sananvaltaa ja lujittaa EU:n valtaa ympäristönsuojeluasioissa.

28. helmikuuta 1984

Tietokoneet ja automatiikka muuttavat ihmisten elämäntapaa ja työskentelyä. Pysyäkseen kehityksen kärjessä EU ottaa käyttöön Esprit-ohjelman vuonna 1984 ensimmäisenä aloittamistaan tutkimus- ja kehitysohjelmista.

1987

15. kesäkuuta 1987

EU käynnistää Erasmus-ohjelman, jonka tarkoituksena on antaa yliopisto-opiskelijoille mahdollisuus opiskella jopa vuosi toisessa Euroopan maassa. Yli 2 miljoonaa nuorta on jo käyttänyt hyväkseen Erasmuksen ja muiden vastaavien EU:n ohjelmien suomia mahdollisuuksia.

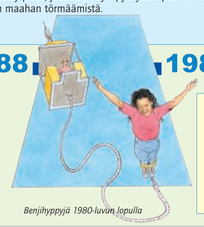

Benjihyppyä 1980-luvun lopulla

1988

Uutena villityksenä ovat benjihypyt. Vanhemmat ovat kauhuissaan mutta nuoret innoissaan näistä korkealta paikalta tehtävistä hypyistä, joissa hyppääjään kiinnitetty pitkä, joustava köysi pysäyttää putoamisen ennen maahan törmäämistä.

1989

1980-luvun muotia

1990

Lapset innostuvat rullaluistelusta. Vanhemmat sisarukset kuuntelevat musiikkia korvalappustereoilta ja CD-levyiltä, katsovat TV:n saippuaoppereita ja syövät kiinalaista ruokaa. Nuoret käyvät ravebileissä. Hameet käyvät harvinaisiksi, ja pikkupoikien päällä ei juurikaan nähdä polvihousuja.

Berliinin muurin kaatuminen ja Saksojen yhdistyminen

1991

Berliinin muuri kaadetaan vuonna 1989, ja kaatumisesta tulee vertauskuva Puolasta ja Unkarista alkaneelle kommunismin romahdukselle Keski- ja Itä-Euroopassa. Kansalaistensa paetessa joukolla länteen Itä-Saksan hallitus avaa portit. Saksa yhdistyy jälleen yli 40 vuoden jälkeen, ja itäosa liittyy EU:hun lokakuussa 1990.

1992

Balkanilla Jugoslavia alkaa hajota vuonna 1991. Taistelut puhkeavat ensin Kroatiassa ja sitten Bosnia ja Hertsegovinassa, jossa käydään veristä sisällissotaa serbien, kroaattien ja muslimien välillä.

1993

Levottomuudet alkavat entisessä Jugoslaviassa.

1. tammikuuta 1993

Yhteismarkkinat ja neljä vapautta otetaan käyttöön: tavaroiden, palvelujen, ihmisten ja pääoman vapaa liikkuminen on nyt todellisuutta. Vuoden 1986 jälkeen on laadittu yli 200 lakia veropolitiikasta, liiketoiminnan sääntelystä, ammattipätevyysvaatimuksista ja muista avointen rajojen esteistä. Joidenkin palvelujen vapaa liikkuvuus siirtyy myöhemmäksi.

1994

1995

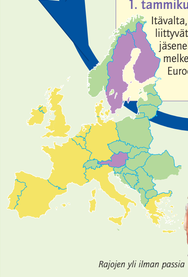

Rajojen yli ilman passia

1. tammikuuta 1995

Itävalta, Suomi ja Ruotsi liittyvät EU:hun, joka 15 jäsenellään kattaa nyt melkein koko Länsi-Euroopan.

1996

Vuonna 1996 tutkijat onnistuvat kloonaamaan Skotlannissa lampaan kuusivuotiaan uuhen yhdestä ainoasta solusta. Tämä on geenimanipuloinnin läpimurto. Geenilammas "Dolly" on "äitinsä" täydellinen kopio.

Geenilammas Dolly

1997

13. joulukuuta 1997

EU:n johtajat päättävät aloittaa jäsenyysneuvottelut kymmenen Keski- ja Itä-Euroopan maan kanssa. Maat ovat Bulgaria, Latvia, Liettua, Puola, Romania, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro. Mukaan otetaan myös Välimeren saaret Kypros ja Malta. Vuonna 2000 Nizzassa sovitaan perustamissopimuksen muutoksista ja uudistetaan EU:n äänestyssääntöjä, minkä ansiosta laajeneminen voi edistyä.

26. maaliskuuta 1995

Schengenin sopimus tulee voimaan seitsemässä maassa: Belgiassa, Saksassa, Espanjassa, Ranskassa, Luxemburgissa, Alankomaissa ja Portugalissa. Minkä tahansa valtion kansalaiset voivat matkustaa näiden maiden välillä ilman passintarkastusta rajalla. Myöhemmin muitakin maita on luopunut passintarkastuksista ja liittynyt Schengenin alueeseen.

1998

17. kesäkuuta 1997

Amsterdamin sopimus allekirjoitetaan. Se perustuu Maastrichtin sopimukseen, ja siinä esitellään suunnitelmat EU-toimielinten uudistamiseksi, Euroopan aseman vahvistamiseksi ja resurssien kohdentamiseksi työllisyyteen ja kansalaisten oikeuksiin.

1999

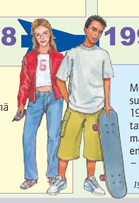

1990-luvun muotia

1. tammikuuta 1999

Euro otetaan käyttöön 11 valtiossa (myös Kreikassa vuonna 2001), mutta vain kaupallisissa ja taloudellisissa liiketoimissa. Setelien ja kolikoiden vuoro on myöhemmin. Euromaita ovat Belgia, Saksa, Irlanti, Kreikka, Espanja, Ranska, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Itävalta, Portugali ja Suomi. Tanska, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta päättävät toistaiseksi olla käyttämättä euroa.

Melkein kaikilla on jalassaan lenkkarit. Farkut ja T-paidat ovat yhä suosittuja. Tytöt suosivat napapaitaa, ja musta on hetken trendiväri. 1990-luvun loppupuoliskolla matkapuhelimet ja Internet mullistavat tavan, jolla ihmiset viestivät keskenään. Uudenlaisen kommunikoinnin mahdollistava teknologia on eurooppalaista. Nuoret matkustelevat enemmän, ja opiskelijat pitävät usein välivuoden nähdäkseen maailmaa – ja pitävät yhteyttä sähköpostilla.

2000

2001

Viestinnän vallankumous jatkuu. Monissa kouluissa ja kodeissa on jo nopea Internet-yhteys. Tekstiviestit ovat nuorten suosima yhteydenpitokeino. Kodin viihteen keskuksina ovat litteänäyttöiset laajakuvatelevisiot ja DVD-soittimet.

2002

Syyskuun 11. päivänä vuonna 2001 kaapatut lentokoneet ohjataan törmäämään World Trade Centerin kaksoistorneihin New Yorkissa ja Pentagonin rakennukseen Washingtonissa. Lähes 3 000 ihmistä kuolee. EU-maat ovat vakaasti Yhdysvaltain tukena taistelussa kansainvälistä terroria vastaan.

2003

EU:n rauhanturvaajia työssään

31. maaliskuuta 2003

Osana ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa EU käynnistää rauhanturvaoperaatiot Balkanilla, ensin entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa ja sitten Bosnia ja Hertsegovinassa. Molemmissa tapauksissa EU:n johtamat joukot tulevat Naton yksiköiden tilalle. Sisäisesti EU sopii muodostavansa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kaikille kansalaisilleen vuoteen 2010 mennessä.

2004

29. lokakuuta 2004

25 EU-maata allekirjoittavat sopimuksen Euroopan perustuslaista. Sen tarkoituksena on yhtenäistää demokraattista päätöksentekoa ja hallintoa 25:stä tai useammasta valtiosta koostuvassa EU:ssa. Kun Ranskan ja Alankomaiden äänestäjät hylkäävät sopimuksen kesäkuussa 2005, EU:n johtajat antavat julkilausuman "pohdinta-ajasta".

2005

2006

Kioton pöytäkirja, kansainvälinen sopimus ilmaston lämpenemisen rajoittamisesta ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä, tulee voimaan helmikuussa 2005. EU on jatkuvasti johtanut pyrkimyksiä vähentää ilmastonmuutoksen vaikutuksia. Yhdysvallat ei ole mukana Kioton sopimuksessa.

2007

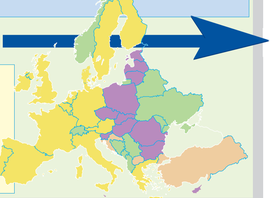

1. tammikuuta 2002

Eurosetelit ja -kolikot otetaan käyttöön. Uusien setelien painaminen, kolikoiden lyönti ja rahojen jakelu 12 maahan on laajamittainen logistinen operaatio, jossa on mukana yli 80 miljardia kolikkoa. Setelit ovat samat kaikissa maissa. Kolikoiden arvon näyttävä puoli on samanlainen, mutta toisella puolella on kansallinen tunnus. Kaikki kolikot voivat kiertää vapaasti. Pidämme jo itsestään selvänä sitä, että voimme ostaa suomalaisella (tai millä tahansa muulla) eurokolikolla metrolipun Madridissa.

1. toukokuuta 2004

Kahdeksan Keski- ja Itä-Euroopan maata – Latvia, Liettua, Puola, Slovakia, Slovenia, Tšekki, Unkari ja Viro – liittyvät EU:hun, ja suurvaltojen 60 vuotta aiemmin Jaltassa sopima Euroopan kahtajako päättyy. Myös Kypros ja Maltasta tulee jäseniä. Bulgaria ja Romania seuraavat 1. tammikuuta 2007. Kroatia, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia ja Turkki ovat niin ikään ehdolla jäseniksi.

Julkaisija: Euroopan komissio, viestinnän pääosasto. Käsikirjoitus on valmistunut tammikuussa 2007.
NA-76-06-444-FI-C ISBN 92-79-03568-1 © Euroopan yhteisöt, 2007 Tekstin jäljentäminen on sallittua.

Kartat: Stefan Chabluk – Kuvat: Pamela Hewebon ja Nick Hewebon – Valokuvien tekijänoikeudet (vasemmalta oikealle): Euroopan komissio, Associated Press, Camera Press London / F. Jacobs, Euroopan komissio, Associated Press, Camera Press London / Giancarlo Botti, 1996 Corbis original image courtesy of NASA/CORBIS, Photodisc Inc., Euroopan parlamentti, Camera Press London / Imapress / Stephane Cardinale, Associated Press / Stringer, Camera Press London / Sepp Spiegl